

KUR'AN'I KENDİMİZE REHBER EDİNELİM!*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi, ihsânâtı, ikrâmâtı dünyada ahirette sizlerle olsun, üzerinize olsun... Allah sizleri rahmetine erdirsin... Dünyada, ahirette bahtiyar eylesin...

a.Kur'an-ı Kerim'in Önemi

Peygamber SAS Efendimiz Abdullah ibn-i Amr ibni'l-As'ın rivayet ettiği bir hadis-i şerifinde buyurmuş ki:¹

الْقُرْآنُ أَحَبُّ إِلَى أَهْلِ مِنَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ،

وَمَنْ فِيهِنَّ

(أبو نعيم عن ابن عمرو)

RE. 227/12 (*El-kur'ânü ehabbü ila'llâhi mine's-semâvâti ve'l- ardı, ve men fîhinne.*)

Bu kelimeleri kısa, az hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz SAS, bir mühim noktayı bize bildiriyor:

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ Dârimî, *Sünen*, c.II, s.533, no:3358; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.230, no:4679; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.823, no:2363.

(*El-kur'ânü*) “Kur'an-ı Azîmü'ş-şan, (*eabbü ila'llâh*) Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne daha sevgilidir, daha sevimlidir.” Nereden daha sevimli?.. (*Mine's-semâvâti*) “Şu semâlardan, yedi kat semâdan daha sevimlidir. (*Ve'l-ardı*) Yeryüzünden de daha sevimlidir. (*Ve men fîhinne*) Göklerde ve yerde ne kadar varlık varsa, onların hepsinden daha sevimlidir.”

Bu kadar önemli! Cenâb-ı Hakk'ın kelâmı Kur'an-ı Kerim bu kadar kıymetli, bu kadar önemli! Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin indinde, nazarında, yanında kıymeti bu kadar yüksek!.. Biz de bu kelâm-ı ilâhînin, kelâmullahın ne kadar kıymetli olduğunu hiç unutmamalıyız, hiç hatırdan çıkarmamalıyız, hiç göz ardı etmemeliyiz.

Elimizde Kur'an-ı Kerim var... Öyle bir ilâhî kitap ki, bir harfi değiştirilmemiş. Peygamber-i Zîşânımız'a nâzil olduğu, indiği gündeki gibi aynen korunmuş, bu asra kadar gelmiş. Asırlar boyu okunmuş, her asırda üzerinde düşünölmüş.

Kütüphanelerimizde ta Hazret-i Ali Efendimiz RA ve KV'nin imzasını taşıyacak kadar eski, en eski yazmaları var Kur'an-ı Kerim'in, hepsi aynı... Topkapı Sarayı'nın Emânât-ı Mukaddese dairesinde (*Aliyyi'bnü ebû Tâlib*) diye yazılmış imzada. Bizim üniversitede, İstanbul Edebiyat Fakölte'si'nde, şarkiyat bölümünde, Arap dili ve edebiyatı profesörümüz, uluslararası nişanlar filân kazanmış, sahasında çok uzman olan Ahmed Ateş Bey derdi ki:

“—Burada (*Aliyyi’bnü ebû Tàlib*) derken *ebî* değil de *ebû* olarak yazılması, o devrin özelliğidir. Bunun böyle yazılmış olması, o devirde yazıldığını gösteriyor.”

Zâten kûfî hatla yazılmış; üzerine yazılı olduğu malzeme, yazının cinsi vs. hepsi kesin olarak gösteriyor.

Hazret-i Ali Efendimiz’in kalemiyle yazılmış Kur’an-ı Kerim var elimizde. Hiç bir harfi değişmeden bize kadar gelmiş, aynen hafızların ezberlediği, vahiy kâtiplerinin yazdığı; ayetlerin sebab-i nüzulleriyle, iniş sebepleriyle beraber alimlerin bize anlattığı Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin kelâmı. Çok önemli bir nokta bu... Allah’ın sevgili kuluna, Peygamberine indirdiği kitabını aynen elinde bulundurmak, çok büyük bir şeref...

Allah-u Teâlâ Hazretleri Adem Atamız’ı, aynı zamanda peygamber olarak vazifelendirmiş. Adem Atamız’dan, ahir zaman peygamberi Muhammed-i Mustafâ Efendimiz’e kadar nice peygamber gelmiş, geçmiş. Adedi yüz yirmi dört bin deniliyor. Zâten bu rakam çokluğu gösteriyor. Biz hepsini ismen bilemeyiz ama, hiçbir ümmetin peygambersiz, görevli, Allah’ın yoluna insanları çağırın, doğruyu onlara gösteren bir rehbersiz bırakılmadığı, hepsine hakkı söyleyecek insanların gönderildiği bildiriliyor.

Ama onların zamanındaki malzeme muhafaza edilememiş. Aynen o dille bile elimizde değil. Değiştirilmiş, sonradan yazılmış, tam tesbit edilememiş, nüshalar arasında çok büyük ihtilaflar var. Bunu kendi uzmanları da itiraf ediyorlar.

Ama Kur'an-ı Kerim aynen muhafaza edilmiştir. Çok kıymetli, Allah'ın indinde en sevimli; yerlerden, göklerden ve içindekilerden daha sevimli, daha sevgili, daha değerli, daha izzetli, kıymetli... Onun için biz de Kur'an-ı Kerim'e sevgimizi, saygımızı ecdadımız gibi aynen takınmalıyız.

Onlar baş tâcı etmişler, en mükemmel tefsirleri yazmışlar. En büyük ciddiyetle, en büyük emeklerini onu öğrenmeğe vermişler. Hayatlarını da onun ahkâmına göre düzenlemeğe gayret etmişler. Yaşamları, alışları, verişleri, kızmaları, sevmeleri, uğraşları, hep Kur'an-ı Kerim'in emrine göre olmuş.

Allah'ın rızasını kazanmağa çalışmışlar, Allah'ın has kulu olmağa çalışmışlar. "Mâdem ki bu Cenâb-ı Hakk'ın bize hitabıdır, vahyidir, kelâmıdır. O halde burada ne söyleniyorsa onu aynen yapıp, Allah'ın sevgili kulu olmak istiyorum ben, rızasını kazanmak istiyorum!" demişler.

Murad-ı Hüdâvendigâr'ın Kosova savaşındaki duası mâlûm... Fâtih'in, Osman Gâzi'nin, Orhan Gâzi'nin ihlâsı, hayırseverliği, düşman, hasım milletlerin tarihçileri tarafından bile takdîrkâr bir şekilde anlatılmalarından belli. Mübarek insanlar, iyi niyetlerle doğru yolda çalışmışlar.

Bizim dedelerimiz de hayatlarını, mallarını, mülklerini, canlarını o yolda vermişler. Güzel işler yapmışlar, hayır yapmışlar, hasenat yapmışlar, arkalarında hayırlı eserler bırakmışlar. Yüzyıllarca biz istifade etmişiz onların bıraktıkları hayırlardan... Tabii, biz de aynı şekilde çalışmalıyız.

Kur'an-ı Kerim Allah'ın sağlam kurtarma ipidir, can kurtaran simididir. Ona sımsıkı sarılmalıyız, yapışmalıyız ki, bu dalgalı ummanda, fırtınalı havada, köpek balıklarının kaynaştığı tehlikeli yerden sıyrılıp, selâmete çıkalım, kurtulalım; Allah'ın rızasını kazanıp cennetiyle, cemâliyle müşerref olalım!..

b. Kur'an-ı Kerim'in Şefaati ve Şikâyeti

Diğer hadis-i şerif ki, bu da Abdullah ibn-i Mes'ud RA ve Câbir RA tarafından rivayet edilmiş. Taberânî'de, Ebû Nuaym'ın *Hilyetü'l-Evliyâ*'sında, İbn-i Hibban'da, birçok kaynaklarda var.

Yine Kur'an-ı Kerim hakkında Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:²

الْقُرْآنُ شَافِعٌ مُشَفِّعٌ، وَمَا حِلٌّ مُصَدِّقٌ؛ مَنْ جَعَلَهُ
أَمَامَهُ، قَادَهُ إِلَى الْجَنَّةِ؛ وَمَنْ جَعَلَهُ خَلْفَهُ، سَاقَهُ إِلَى
النَّارِ

(طب. حل. عن ابن مسعود؛ حب. هب. ض. عن جابر)

RE. 227/9 (*El-kur'ânü şâfiun ve müşeffeun, ve mâhilün musaddakun; men cealehû emâmehû, kâdehû ile'l-cenneh; ve men cealehû halfe zahrihî, sâkahû ile'n-nâr.*) *Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.*

“Kur'an-ı Kerim (şâfiun) şefaati edici bir varlığa, haysiyete, kişiliğe, sahiptir. Kur'an-ı Kerim şefaati edecektir.” Onun şefaatinin nasıl olacağını, daha önceki sohbetlerimizde okuduğum hadis-i şeriflerden, bu sohbetleri takip eden kardeşlerimiz hatırlayacaktır:

² Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IX, s.132, no:8655 ve c.X, s.198, no:10450; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.III, s.372, no:6010; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.6, s.131, no:30054; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.108; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, no:127, no:651; Dâra Kutnî, *İlel*, c.V, s.102, no:748; Ahmed ibn-i Hanbel, *Zühd*, c.I, s.155; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.229; no:4675; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.351, no:2010; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.VII, s.341, no:11663; *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.804, no:2306 ve c.II, s.404, no:4037; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XV, s.224, no:15370.

“—Yâ Rabbi, beni okuyan, beni seven bu müslümana ikram eyle!” diyecek, ikram edilecek. İkrâm edildikçe, “İkrâm eyle, daha ikram eyle...” diye, Cenâb-ı Hak’tan ehl-i Kur’an’ın mükâfâtlandırılmasını, Kur’an-ı Kerim kendisi talep edecek. Artık Cenâb-ı Hak ona o kabiliyeti, o şahsiyeti verecek.

(*Ve müşeffaun*) *Müşeffa’* da, şefaati ettiği zaman, şefaati kabul gören kişi demek. Herkesin her makamda şefaati kabul olmaz. Herkes şefaati edemez. Çıkıp da çok yüksek makam sahibine, “Şunu affediver!” diye aracı olmak için, o makama yakın olmak, o makam tarafından itibarlı, muteber sayılmak lâzım ki, rica ettiği zaman, teklif ettiği zaman, niyaz ettiği zaman kabul olsun.

Şimdi şefaatchinin bir kere yüksek bir kişi, itibarlı bir kimse olması lâzım; bir de şefaati ettiği zaman o makamın, o şefaati muteber sayması, kabul etmesi, “Tamam, pekiyi, olur.” demesi lâzım!

Kur’an-ı Kerim şefaati etme salâhiyetine, makamına, mekânına, itibarına sahip bir varlık... Demin okuduğum hadis-i şeriften, Allah indinde ne kadar kıymetli olduğunu gördük. İtibarlı... Bir de şefaati ettiği zaman, şefaati kabul gören bir varlık. Kur’an-ı Kerim birisi için, “Yâ Rabbi, bunu affet! Bu beni okurdu, bu beni severdi, bu beni öperdi, bu benim ahkâmımı tutardı...” dedi mi; Allah onun şefaati muteber sayar, geçerli sayar, kabul eder. Bu önemli...

(*Ve mâhilün musaddakun*) Burada *musaddak*, mâhil sözünün sıfatı olarak gelmiş. *Mâhil* ne demek; hâkimin karşısında birisinin aleyhinde konuşup kötülemek mânâsına gelen bir fiilden, şikâyetçi veya müddeî... *Müddei umûmî* diyoruz ya, savcı diyoruz ya; aleyhinde iddia ileri süren, aleyhinde hüküm verilmesini isteyen. *Mâhil* bu mânâyâ geliyor.

(*Mâhilün musaddakun*) “Öyle bir şikâyetçidir ki, şikâyeti tasdik olunur, kabul görür.”

“—Tamam, haklısın, senin şikâyetin doğru... Bu edepsiz cezayı hak etmiştir.” denilen cinsten yâni.

Hem şâfi’dir, şefaati kabul görür, tutulur, uygulanır; hem de şikâyetçidir, şikâyeti de tasdik olunur, haklısın denilir, ona göre şikâyet ettiği kimse cezaya uğrar. Bu çok önemli...

Onun için, Kur’an-ı Kerim’in mânevî şahsiyetini dâimâ gözümüzün önünde tutalım, evimizde itibar edelim, karşısında el pençe divan duralım; Osman-ı Gâzî gibi...

Rahmetu’llâhi aleyh, sabaha kadar el pençe divan durmuş, “Mâdem ki Allah’ın kelâmıymış, o halde ben de ona hürmet ederim!” diye. Saygı gösterelim, sevgi gösterelim, izzet itibar gösterelim!..

Tabii, bu sadece şeklî bir hürmet değil, içten bir sevgi ve saygı olmalı! Ahkâmını okumalıyız ve ahkâmını uygulamalıyız. Kur’an-ı Kerim ne

dediyse, “*Amennâ ve saddaknâ, sadaka’llâhu’l-azîm*. Cenâb-ı Hak doğru buyurmuştur, elbet öyledir.” deyip onu tasdik etmemiz lâzım!

(*Men cealehû emânehû*) “Kim Kur’an-ı Kerim’i önüne alır da, onu kılavuz edinirse; ‘Buyur bakalım, sen önden yürü de ben de senin izinde, ışığında, senin arkandan gideyim!’ diye onu kendisine önder seçerse; (*kâdehû ile’l-cenneti*) böyle yapan kimseyi Kur’an-ı Kerim götürür götürür, cennete ulaştırır, cennete sokar. Kur’an-ı Kerim’i kim rehber edinirse, Kur’an’ın arkasından giderse, cennete girer. Kur’an onu cennete götürür.”

(*Ve men cealehû halfe zahrihî*) “Kim Kur’an-ı Kerim’i sırtının arkasına koyarsa...” Yâni, Kur’an-ı Kerim’e sırt dönmüş. Demek ki Kur’an-ı Kerim’i sevmiyor, Kur’an-ı Kerim’i dinlemiyor, Kur’an-ı Kerim’i uygulamıyor, Kur’an-ı Kerim’e arkası dönük, Kur’an-ı

Kerim’le istikameti ters... Kur’an-ı Kerim’i kendisine kılavuz, rehber edinmemiş, önünde değil; Kur’an-ı Kerim arkasında... O başka bir havada, başka bir yolda, bir başka istikâmette... Böyle kimse ne olur?.. (*Sâkahû ile’n-nâr.*) “Kur’an-ı Kerim onu cehenneme sevk eder.”

Nasıl sevk eder?.. Şikâyetçiliği var ya, mâhil ya, tasdik olunan bir şikâyetçi ya... Müdde-i umûmî, savcı ya... Suçluyor:

“—Yâ Rabbi, bu beni okumadı, uygulamadı, sevmedi, inkâr etti, yırttı, yaktı... Şöyle yaptı, böyle yaptı.”

“—Tamam, haklısın, şikâyetin muteberdir. Doğru, bu suçlar sabittir. Atılsın cehenneme!” denilir, o kişi cehenneme atılır.

Onun için, Kur’an-ı Kerim’i çok iyi öğrenmeliyiz. Bu ne zaman başlar?.. Bakın ben altmış yaşının üstündeyim. İlâhiyat Fakültesi profesörüyüm. Edebiyat Fakültesi, Arap Dili ve Edebiyatı bölümü mezunuyum. Bunlar büyük zamanlarla okunuyor, seneler geçiyor. İnsan o zaman yetişiyor.

Şimdi ben bazı talebelerimin yazdığı eserleri okuyorum, bana gönderiliyor. Profesör olmuş. İki profesör oturmuşlar, eser yazmışlar. İki de talebem benim. Elime kalemi alıyorum, pek çok yerini çiziyorum, “Burada yanlış yapmışlar, burası hatalı, burası eksik...” diye. Yâni, yetişmesi kolay olmuyor.

Yanılmamak için, doğru öğrenmek ve iyi yetişmek lâzım! Çünkü yanıltıcılar da var. Gazetelerde her gün bizim örfümüzde, adetimizde, tarihimizde olmayan bin bir türlü acaib şeyi okuyorsunuz, hayretler içinde kalıyorsunuz. İşte çeşit çeşit böyle şeylerin içinde yanılmamak için, kanmamak için, çok iyi yetişmek lâzım!..

Hele çoluk çocuğumuzu çok iyi yetiştirmeliyiz. Mutlaka ve mutlaka Arapça'yı güzel öğretmeliyiz ki, bunun çok sayısız faydaları var. Bir kere sınırlarımızın büyük bir kısmında, o dili konuşan insanlarla hemhududuz, sınırlarımız müşterektir. Tarihimizde yeri büyük, bir ara oraları idare etmişiz. Sonra dünyada İngilizce gibi, Fransızca gibi profesörlük imtihanında muteber bilim dillerinden birisi... Asırların kültür, hars, medeniyet eserlerini, ürünlerini anlamak için, mutlaka öğrenilmesi gereken bir dil. Geçerli, canlı bir dil. Tarihî bir dil aynı zamanda. Tarihin derinliklerine kadar her asırda lâzım olan, her asrı incelediğimiz zaman bilmemiz gereken bir dil.

Dînî eserlerimizi, hadis kitaplarımızı, tefsir kitaplarımızı, fıkıh kitaplarımızı anlamak için mutlaka öğrenilmesi gereken bir dil. Bunun gibi çocuklarımıza:

“—Evlâdım, insan ne kadar çok dil bilirse o kadar kişiliği kuvvetli olur, o kadar kıymeti çok olur. Hadi bakalım, İngilizce gibi Arapça'yı da öğren!.. Hadi bakalım şunu da öğren, bunu da öğren!.. Bunu su gibi konuş, gayet iyi anla...” diye onu öğretmemiz lâzım!

Kur'an'ı ezberletmemiz lâzım!.. Mutlaka ve mutlaka sahih hadisleri, —bakın üstüne bastıra bastıra, altını çize çize söylüyorum— Rasûlüllah Efendimiz'in sahih hadislerini mutlaka ve mutlaka çocuklarımıza okutmamız lâzım!.. Çok iyi okutmamız lâzım! Çünkü, Kur'an-ı Kerim'in en iyi açıklaması hadis-i şeriflerdir. Kur'an-ı

Kerim'i Peygamber Efendimiz aldı, dinledi, öğretti, uyguladı. Uygulamanın nasıl olacağını hadis-i şeriflerden öğreneceğiz. Onun için, çocuklarımıza mutlaka Arapça'yı öğretelim!..

Küçücük bebekleri kucağımıza alıyoruz, kulağına ezan okuyoruz, ismini veriyoruz. Hayırlı bir evlât olmasını istiyoruz.

“—Benim oğlum büyük insan olacak, paşa olacak; benim oğlum alim olacak, fâzıl olacak, kâmil olacak!” diyoruz.

Tamam; alim, fâzıl, kâmil olması için çok iyi yetiştirmeliyiz. Yetiştirilmesi için de hiç bir fedâkârlıktan kaçmamalıyız. Çuvalla para harcamak gerekirse, harcamalıyız; ama bizim çocuğumuz bir tane olmalı, birinci olmalı!..

Onun için, çoluk çocuğumuzun bir saatini bile boş geçirtmeyip, mükâfâtlarla taltif ederek, sevdirek, okşayarak güzelce yetiştirmeliyiz.

Sevdirmek çok önemli! Sevdirderseniz, çocuk güzel şeyleri severse, onları almağa özenir. Kötü şeyleri severse, kötüye alışır. İçkiye alıştıırırsanız, içkiye alışır. Esrar içirtirseniz, esrara alışır. Eroin kullandıırırsanız, eroin kullanır. Nasıl yetiştirirseniz, işte sizin elinizde zavallı bir emanet... O da bir emânet, Allah'ın emaneti. Artık sizin insafınıza kalmış; güzel yetiştirirseniz, iyi insan olacak; yanlış istikamette yetiştirirseniz, kendinizi ve onu mahvedeceksiniz. İyi yetiştirmeğe çok dikkat edin!..

Kur'an-ı Kerim'i iyi öğrensin! Çünkü, Rasûlüllah Efendimiz şefaatçi olduğu gibi, Kur'an-ı Kerim de şefaatçimizdir. Rasûlüllah'ı da öğrenelim, kendimizi Rasûlüllah'a sevdirmenin çaresini bulalım! Kur'an-ı Kerim'i de öğrenelim, Kur'an-ı Kerim'in şefaatını kazanmağa çok çok dikkat ve gayret edelim! Allah bizi her iki şefaate; Kur'an-ı Kerim'in şefaatine ve Rasûlüllah'ın şefaatine erip, Allah'ın rahmetine nâil olanlardan, azabından kurtulup, cennetine bi-gayri hisab girenlerden eylesin...

Alimin Sohbetini Dinlemek

Üçüncü hadis-i şerif:³

الْقَاصُّ يَنْتَظِرُ اللَّعْنَةَ، وَالْمُسْتَمِعُ يَنْتَظِرُ
الرَّحْمَةَ؛ وَالتَّاجِرُ يَنْتَظِرُ الرِّزْقَ، وَالْمُحْتَكِرُ
يَنْتَظِرُ اللَّعْنَةَ؛ وَالنَّائِحَةُ وَمَنْ حَوْلَهَا مِنْ امْرَأَةٍ

مُجْتَمِعَةٍ عَلَيْهِنَّ، لَعْنَةُ أَهْلِ وَ الْمَالِئِكَةِ وَ النَّاسِ
أَجْمَعِينَ

(طب. خط. عن ابن عمر، وابن عمرو، وابن عباس)

³ (El-kàssu yentazıru'l-makt) diye başlayarak: Taberânî, Mu'cemü'l- Kebîr, c.XII, s.426, no:13567; Kudâî, Müsnedü's-Şihâb, c.I, s.205, no:311; İbn-i Hacer, Lisânü'l-Mîzân, c.II, s.18, no:66; Hatîb-i Bağdâdî, Târih-i Bağdad, c.IX, s.424, no:5034; İbn-i Adiy, Kâmil fi'd-Duafâ, c.II, s.14; Abdullah ibn-i Ömer, Abdullah ibn-i Amr, Abdullah ibn-i Abbas ve Abdullah ibn-i Zübeyr (Radiya'llâhu anhüm ecmaîn) Hazretleri'nden.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.955, no:42418; Keşfü'l-Hafâ, c.II, s.868, no:1874; Câmiü'l-Ehâdîs, c.XV, s.215, no:15349

RE. 227/3 (*El-kàssu yentaziru'l-la'nete, ve'l-müstemiü yentaziru'r-rahmete; ve't-tâciru yentaziru'r-rizka, ve'l-muhtekiru yentaziru'l-la'nete; ve'n-nâihatü ve men havlehâ mini'mreetin müctemiatin aleyhinne, la'netu'llâhi ve'l-melâiketi ve'n-nâsi ecmaîn.*)

Hatîb-i Bağdâdî ve Taberânî, Abdullah ibn-i Amr, Abdullah ibn-i Ömer ve Abdullah ibn-i Abbas'tan rivayet etmişler. Yâni üç Abdullah'tan, — *rıdvânu'llâhi aleyhim ecmaîn*— ashabın meşhur alimlerinden üçünün ittifakıyla rivayet edilen bir hadis-i şerif.

Şimdi din namına kürsüye çıkan her insan bir şeyler konuşur. Ne konuşması lâzım?.. Allah'ın ayetini anlatması lâzım! Rasûlüllah'ın hadis-i şerifini öğretmesi lâzım! Onlardan çıkan dinin ahkâmını öğretmesi lâzım, ciddî olması lâzım!.. Ciddî ciddî bunları anlatırsa, alimdir, ameli makbuldür, ecri büyüktür.

Ama kimisi de o kürsüye çıkar da, hikâye, masal okursa; yâni ilmî değeri olmayan şeyleri söyleser... Bunlara *kàss* derler; yâni kısas okuyanlar, kıssalar söyleyenler. Bunlar çok büyük vebal altındadır. Çünkü, (*ve'l-müstemiü yentaziru'r-rahmeh*) dinleyen onu iyi niyetle dinliyor, Allah'ın rahmetine tâlip, Allah'ın rahmetine ermek için dinliyor. Muhtemeldir ki, o niyetine göre Allah onları, iyi niyetle dinleyenleri rahmetine erdirir ama, (*el-kàssu yentaziru'l-la'neh*) “Kıssacılar Allah'ın lânetine uğrayacaklar, beklesinler, gelecek!” demek o.

Onun için, dinde sahih söz söylemek, kürsüde doğruyu söylemek çok önemlidir. Alimin terlemesi lâzım, araştırması lâzım, incelemesi lâzım! Ağzından inci gibi sahih sözler çıkması lâzım, sahte sözler çıkmaması lâzım!.. Mücevher nerede, mücevhere benzeyen değersiz inci boncuk nerede?.. Üstündeki yıldızları dökülürince, at kenara gitsin. Mücevher gibi olur mu?..

Böyle hikâyeciler, Allah'ın lânetine uğrayacaklar, beklesinler, lânete muntazırdır onlar. Dinleyenler de rahmete muntazırdır, çünkü onlar iyi niyetle dinliyorlar. Ama tabii, dinleyen de kimi dinleyeceğini bilmeli, kime kulak vereceğini soruşturmalı, öğrenmeli! Çünkü bazıları, işte böyle bu kıssa okuyan hikâyeciler, masalcılar cinsinden ise, o zaman yanlış şeyler öğrenir ve yanlış yola gider.

Onun için ne yapmak lâzım?.. Alim insanın, müttakî insanın sohbetini dinlemek lâzım! Zâten insan müttakî olmazsa, İslâm'da alimlik sıfatı ona verilmiyor. Allah'tan korkmadığı için, kendisini cehenneme düşürecek bir durumdan kurtaramadığı için, alim sayılmıyor. Alim sayılması için müttakî, muhlis olması, hakkı söylemesi, hakkın sevdiği cinsten bilgileri bilip söylemesi lâzım!

Böyle olmayınca, öyle kimseleri dinlememek lâzım! Yâni araştırmak lâzım! İnsan hani bir şeyi alacağı zaman, biraz da fazla pahalı bir şeyse, soruşturuyor, iyisini almağa çalışıyor, aldanmamağa çalışıyor. Bilgide de aldanmamak

için sahihini, sağlamını almağa çalışması lâzım! Sağlam, dürüst, makbul, mübarek alimlerin sözünü dinlemesi lâzım!

Alim geçinen şahıs, kendisi hem *dâl* oluyor, dalâlette oluyor; hem *mudîl* oluyor, başkalarını dalâlete sürüklüyor, çekip uçuruma yuvarlıyor. Dost acı söyler, düşman güldürür. Düşmanın tatlı sözüne aldanılır mı?.. O öyle söylediye, Kur'an-ı Kerim'den gösterebilir delili... Bakalım Kur'an-ı Kerim'de onun öyle olduğuna dair bir şey var mı?.. Yok...

Ölçekleri var... Bunların ölçekleri Kur'an-ı Kerim'dedir, hadis-i şeriftedir. Onları okuduğu zaman insan eğriyi, doğruyu ayırt eder. Hazret-i Ali Efendimiz'in bir sözünü çok seviyorum. Diyor ki:⁴

إِعْرِفِ الْحَقَّ، تَعْرِفِ أَهْلَهُ

(*l'rifi'l-hakka ta'rif ehlehû*) “Hakkın ne olduğunu öğren, o zaman kimin hak ehli olduğunu anlarsın! Yoksa adamlara bakıp da, adamları sevip de, şu adamın peşinden gideyim deme! İlkönce hakkın ne olduğunu öğren, hakkı bil; o zaman kimin haktan yana, hakkı söyleyen insan olduğunu bilirsin.”

Hakkı bilmek lâzım önce...

⁴ Münâvî, *Feyzü'l-Kadîr*, c.1, s.17; İmam Gazâlî, *lhyâ*, c.1, s.53.

Günde beş vakit namaz kılmak, insanı günde beş defa hizaya getiriyor; tertemiz temizliyor, günahlardan çekip çeviriyor. Allah- u Teâlâ Hazretleri ne kadar güzel zamanlarda emretmiş: Sabah namazını evde kılırsın. Öğle namazını öğle tatilinde kılırsın. İkindiyi yolda kılırsın. Akşamı evine varınca kılırsın. Geceleyin de yatarken, zâten batılılar da, “Yıkan, dişini fırçala!” demiyor mu?.. İşte abdestini alırsın, namazını kılırsın, öyle yatarsın.

“—İslâm sabahleyin yıkanmayı [abdest almayı] emrediyor, fenâ mı?..”

“—Tamam, fenâ değil, batılılar da öyle diyor.”

“—Yatsı namazı?..”

“—O da tamam, batılılar yatarken diş fırçalıyorlar filân.” “—Akşam?..”

“—Akşam da yemekten sonra ellerini yıkıyorlar, tamam, onada pekiyi.”

“—Pekiye öğlen?..”

“—Öğlen de ellerini yıkıyorlar, ona da pekiyi.

“ “—Yâni, senin itirazın bir ikindiye mi?..”

İslâm çok güzel, güzelliğini anlayanlara ne mutlu!..

Hadis-i şerife dönelim:

(*Ve't-tâciru yentaziru'r-rızk*) “Ticaret yapan; Allah rızık verecek ona, hayırlı kazanç verecek, beklesin. Allah'ın rızıkına mazhar olacaktır.

(*Ve'l-muhtekiru yentaziru'l-la'neh*) Halkın ihtiyacı olan gıda maddelerini ve sâireleri depo edip, ‘Sıkıntılı zamanda pahalı satarım!’ deyip

ihdikâr yapan da, Allah'ın lânetine uğrayacaktır. Onun gelmesini beklesin, geliyor, yolda..." demek yâni.

Ticaret güzel, ticareti methediyor. İhtikârı, muhtekirliği, yâni öyle mal depo edip de, fahiş fiyatla satmayı, halkın ihtiyacı olan şeyden halkı sömürmeyi yasaklıyor dinimiz.

(*Ve'n-nâihatü*) "Ölü için ağıt okuyucu, yüz yırtıcı, rol icabı ağlayıcı kadın. *Nevha*; feryad ü figan edip, saç baş yolup, ah vah edip, ağıtlar söyleyip, ölü için yalancıkıtan, para ile ağlama vazifesi yapan kadın. Bu işi meslek edinmiş kadınlar, ölü ağıtçıları... (*Ve men havlehâ mini'mreetin müctemiatin, la'netu'llâhi ve'l-melâiketi ve'n-nâsi ecmaîn.*)

Toplanmış olan kadınlardan, onun etrafında onun gibi ağlayıp zırlayıp, ölüye teessürlerini dile getirmek için, Allah'ın sevmediği bir şekilde, şamata yaparak, saç baş yolarak, göğüs bağır açıp yırtarak, yerlere yatarak, böyle ağlamak olmaz. Çünkü Cenâb-ı Hakk'ın takdirine de saygı bir tarzda hareket etmek lâzım!

(*Aleyhinne*) "Böyle yapanların, bu rolçülerin üzerine..." Candan değil de, çağırıyorlar:

"—Bizim ölümüz var, biz iyi ağlayamıyoruz. Sen bu işi bizim namımıza yapıver!"

"—Ne kadar para?.."

"—Şu kadar para..." diyorlar.

“Bunların üzerine, (*la’netu’llâhi ve’l-melâiketi ve’n-nâsi ecmaîn*) Allah’ın lâneti vardır, meleklerin lâneti vardır, bütün insanların lâneti vardır.” Allah’ın lânetine uğrarlar veya olsun mânâsına beddua da olabilir bu cümle. Dua mânâsına da olabilir, haber vermek mânâsına da olabilir. Lânete uğrarlar demek de olur; “Böyle yapmasınlar! Yaparlarsa, Allah’ın lânetine, meleklerine lânetine, insanların lânetine uğrasınlar!” diye beddua da olabilir.

Peygamber Efendimiz kimseye beddua etmek, lânet etmek adetinde değildi. O bakımdan bu cümle, “Aman ha, böyle yapmasınlar, sonra Allah lânet eder, melekler lânet eder, insanlar lânet eder.” diye ihbarî olmalı.

Demek ki, bu hadis-i şeriften anladığımız: Eğer dinimizi öğretecek kimseler isek, hoca, vâiz, müftü cinsinden; o zaman sahih hadislerden, Kur’an-ı Kerim’in sahih tefsirlerinden, ciddî, doğru bilgileri halka vermeliyiz. Öyle palavra, hikâye, uydurma şeylerle insanları yanlış bilgilendirmemeliyiz. Dinleyen, Allah’ın rahmetine erer, konuşmacılar Allah’ın lânetine uğrar.

Ticaret yapmak iyidir. Helâl yoldan, ciddî, namuslu, dürüst ticaret yapmak lâzım! Allah onun rızkını verir, kazancını verir. Ama ihtikâr yapmak doğru değildir. İhtikâr yapan lânete uğrar.

Ölü için böyle rol icabı, feryâd ü figanlı ağıt, Allah'ın sevmediği bir şey. Çünkü ölüm Allah'ın takdiri, herkes ölecek. Ölümü böyle bu kadar protestolu, isyanlı karşılamak doğru değil, Allah'ın sevmediği bir şey. Çünkü, "Hastalanan kimse kendisini ziyaret edenlere şikâyet ederse, 'Mahvoldum, bu hastalıklar da hep beni bulur. Bu hastalık beni öldürdü, bitirdi.' derse, Allah'ı şikâyet etmiş olur." buyruluyor. Çünkü o hastalığı Allah veriyor.

"Başına gelen olaydan dolayı sabırsızlık gösteren, Allah'ın kaderine razı olmayan, Allah'a itiraz etmiş olur." diye hadis-i şeriflerde bildiriliyor. "Ölüm de Allah'ın emridir. Ölene Allah rahmet eylesin, kalanlara sabr-ı cemîl versin... Ölüye faydalı ne yapabiliriz kardeşim?" diye oturmalı, Kur'an'lar okunmalı, tesbihler çekilmeli, sevapları o sevap bekleyen ölüye bağışlanmalı!.. Öyle Allah'ın, Rasûlüllah'ın sevmediği, yasakladığı yanlış merasimler örfümüzde, adetimizde varsa, çıkmalı!

Türkiye'de ben biliyorum, bazı yörelerde bu adet vardır. Onlara doğru olmadığını bildirmek lâzım! Bu hadis-i şerifleri duyunca, biraz daha ağırbaşlı olmalı!.. Ölü de rahatsız olur. Ölen arkasından öyle saç-baş yolup feryad ü figan bağırان çağırانların sesinden ölü de muazzeb olur, mütezzî olur, ezâlanır, üzülür. Dua edilirse, Kur'an okunursa, ruhuna Fâtihalar, sevaplı şeyler gönderilirse, tesbihat, tehlîlât gönderilirse, daha çok memnun olur.

Demek ki görüyorsunuz, hadis-i şerifleri okuyacağız, Kur'an-ı Kerim'in ayetlerini okuyacağız, dinimizi doğru öğreneceğiz, doğru uygulayacağız. Yanlış adetler dedelerden, eski köklerden, eski medeniyetlerden, komşu milletlerden bulaşmış olabilir. Onları ayıklamalıyız, her işin doğrusunu yapmalıyız. Her şey tertemiz, som altın gibi hâlis muhlis olmalı!..

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi, güzel müslüman olmağa muvaffak eylesin... Güzel ömür sürüp, huzuruna sevdiği kulu olarak varalım!.. Arkamızda da Ümmet-i Muhammed'in faydalandığı eserler bırakmayı nasîb etsin... Hayrât ü hasenât sahibi eylesin Allah cümlemizi... Allah hepinizden razı olsun...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

18. 02. 2000 - AVUSTRALYA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

